

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**РЕЗУЛТАТИ КВАНТИТАТИВНЕ СТУДИЈЕ
УТИЦАЈА НОВИХ СТАНДАРДА
О КАПИТАЛУ, РИЗИЧНОЈ АКТИВИ
И ЛЕВЕРИДЖ РАЦИЈУ**

август 2015. године

Садржај:

I.	УВОД	2
II.	РЕЗУЛТАТИ КВАНТИТАТИВНЕ СТУДИЈЕ УТИЦАЈА	6
	1. Показатељи адекватности капитала	6
	2. Регулаторни капитал	10
	3. Ризична актива	15
	3.1. Ризиком пондерисана актива за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране и ризик измирења испоруке по основу слободних испорука	16
	3.2. Изложености обезбеђене хипотекама на непокретностима	19
	3.3. Тржишни и оперативни ризик	21
	3.4. Ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране	24
	4. Левериџ рацио	26
III.	ЗАКЉУЧАК	28
	Списак табела и графикана	29

I. УВОД

Друга фаза Стратегије за увођење стандарда Базела III у Србији (у даљем тексту: Стратегија), која је усвојена у децембру 2013. године и потом измењена у децембру 2014. године, односи се на процену ефеката и утврђивање динамике увођења Базел III стандарда.

Иако је, у складу са важећим прописима, банкарски сектор Србије адекватно капитализован и високо ликвидан, процену ефеката увођења нових стандарда је било неопходно извршити пре увођења било ког елемента овог стандарда и измене прописа имајући у виду важне и бројне новине које подразумева увођење Базела III – како оне које су у вези с показатељима адекватности капитала, тако и оне које су у вези с показатељима ликвидности. С тим у вези, основна активност у другој фази имплементације Стратегије, која је тренутно у току, јесте израда квантитативне студије утицаја нових стандарда на адекватност капитала и ликвидност целокупног банкарског сектора и појединачних банака.

Имајући у виду да спровођење квантитативне студије утицаја захтева ангажовање значајних ресурса у банкама, предвиђено је да се квантитативна студија утицаја спроводи у две фазе. Прва фаза подразумева анализу ефеката увођења нових стандарда о капиталу, ризичној активи и левериџ рацију, док би се у другој фази извршила процена утицаја измена прописа који се односе на ликвидност.

У овом документу биће презентовани резултати квантитативне студије утицаја увођења нових стандарда о капиталу, ризичној активи и левериџ рацију на начин на који су они прописани у *Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012* (у даљем тексту: Уредба). У квантитативној студији утицаја претпостављена је пуна примена наведених стандарда без узимања у обзир прелазних одредби прописаних Уредбом.

У циљу добијања података неопходних за процену ефеката увођења нових стандарда капитала, ризичне aktive и левериџ рација, Народна банка Србије (у даљем тексту: НБС) израдила је *Обрасце за потребе спровођења квантитативне студије утицаја увођења стандарда Базела III на капитал, ризиком пондерисану активу и левериџи, као и Упутство за попуњавање образаца за потребе спровођења квантитативне студије утицаја увођења стандарда Базела III на капитал, ризиком пондерисану активу и левериџи*, који су доступни на интернет страници НБС.

У оквиру ове фазе квантитативне студије утицаја спроведено је прелиминарно (тестно) достављање података од стране банака у датој форми и према задатом упутству са стањем на дан 30. септембра 2014. године, као и достављање података од стране банака са стањем на дан 31. децембар 2014.

године након закључних књижења. Суштина тестног извештавања је била да се уоче сви проблеми и недоумице у вези са попуњавањем образаца, како би се ризик добијања нетачних података свео на најмању могућу меру.

У овом документу биће презентовани резултати квантитативне студије утицаја са стањем на дан 31. децембра 2014. године, на основу података које су банке доставиле до 11. маја 2015. године.

За потребе неких делова анализе банке су подељене по *peer* групама тако да се у *peer* 1 групи банака налазе банке са учешћем од преко 5% у билансној суми банкарског сектора, у *peer* 2 групи банке са учешћем од 1% до 5% у билансној суми банкарског сектора и у *peer* 3 групи банке са учешћем испод 1% у билансној суми банкарског сектора.

Такође, у анализи је узета претпоставка статичног биланса банака, односно извршена је процена утицаја увођења нових стандарда у једној тачки времена са стањем на дан 31. децембар 2014. године, без узимања у обзир планираних активности руководства банке у циљу повећања капитала или смањења ризичне активе.

Ефекат увођења нових стандарда

Банкарски сектор Србије је **високо и квалитетно капитализован**, што показују и резултати квантитативне студије утицаја нових стандарда који се односе на капитал, ризичну активу и леверици рацио – који указују да би банке у Србији без потешкоћа могле да задовоље нове минималне капиталне захтеве постављене Базел III стандардима. Уколико би се Базел III стандарди имплементирали са 31. децембром 2014. године, без узимања у обзир прелазних одредби прописаних Уредбом, **показатељ адекватности капитала** на нивоу банкарског сектора би **порастао са 19,86%¹ на 20,63%²**.

Ризична актива би порасла за RSD 27,6 млрд. (или 1,63%) али би и **регулаторни капитал порастао за RSD 18,7 млрд.** (или 5,56%), што би довело до наведеног повећања показатеља адекватности капитала на нивоу банкарског сектора.

До пораста регулаторног капитала довеле би, између осталог, измене у начину амортизације субординираних обавеза, односно могућност да се одређени износ ових обавеза укључи у допунски капитал банке и у последњој години до доспећа, као и укидање ограничења за укључивање износа ових обавеза у регулаторни капитал банке. Такође, позитиван ефекат на износ

¹ Приликом обрачуна показатеља за банкарски сектор коришћени су искључиво подаци достављени од стране банака.

² У анализи се пошло од конзервативнијег приступа по којем се потребна резерва за процењене губитке третира као одбитна ставка од капитала банке и приликом обрачуна ризичне активе. Имајући у виду да су тренутно у току Посебна дијагностичка испитивања банака чији је фокус конзервативној примени Међународних стандарда финансијског извештавања (МСФИ) од стране банака и на процени адекватности формираних исправки вредности, у анализи је задржан конзервативнији третман потребне резерве за процењене губитке.

регулаторног капитала имала би и могућност да се улагања банке у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање које не прелази 10% основног акцијског капитала банке, након примене одговарајућих прилагођавања уместо као одбитне ставке од капитала банке могу укључити у обрачун ризиком пондерисане активе са пондером 250%, као и могућност укључивања задржане добити из текуће године у капитал банке и пре доношења одлуке скупштине банке о коначном износу те добити.

Највећи допринос промени **износа ризичне активе** дале би измене које се односе на обрачун ризичне активе за оперативни ризик, потом кредитни ризик, увођење новог капиталног захтева за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране и на крају промене које се односе на тржишне ризике.

У наредној табели су приказани ефекти увођења Базел III стандарда на показатељ адекватности укупног регулаторног капитала, као и на именилац и бројилац овог показатеља.

Табела 1: Ефекти увођења Базел III стандарда на ПАК						
ПАК (у %)	Бројилац- регулаторни капитал (у 000 RSD)	Именилац-ризична актива				Ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране (у 000 RSD)
		Кредитни ризик (у 000 RSD)	Тржишни ризик (у 000 RSD)	Оперативни ризик (у 000 RSD)		
Базел III	20.63%	355,606,757	1,384,821,779	24,162,679	307,812,904	6,697,307
ОАК	19.86%	336,862,681	1,464,946,471	25,713,196	205,208,600	0
Δ	0.77	18,744,076	-80,124,692	-1,550,517	102,604,304	6,697,307

Базел III стандардима су, поред показатеља адекватности укупног регулаторног капитала, уведена и два нова минимална капитална захтева, односно уведени су и показатељ адекватности основног капитала са прописаним минимумом од 6% и показатељ адекватности основног акцијског капитала са прописаним минимумом од 4,5%. Према резултатима квантитативне студије утицаја **показатељ адекватности основног капитала** би био **18,11%**, што је за 0,6 процентних поена више у односу на постојећи показатељ адекватности основног капитала од 17,5% са стањем на дан 31. децембар 2014. године. Такође, уколико би се Базел III стандарди применили са стањем на дан 31. децембар

2014. године **показатељ адекватности основног акцијског капитала** би био **17,69%**.

Када се изврши анализа резултата квантитативне студије утицаја по појединачним банкама закључује се да би највећи број банака био у стању да задовољи минималне показатеље адекватности капитала.

Леверици рацио је показатељ који није заснован на степену ризичности активе и уведен је Базел III стандардима са циљем спречавања прекомерне задужености банака и као додатна заштита од ризика који настају услед коришћења интерних модела за процену ризичности активе. Према резултатима квантитативне студије утицаја, **вредност леверици рација** на нивоу банкарског сектора би била **10%**. Такође, **вредност овог показатеља би код свих банака била изнад предложеног минимума од 3%** који се тренутно разматра од стране Базелског комитета и Европске комисије.

II. РЕЗУЛТАТИ КВАНТИТАТИВНЕ СТУДИЈЕ УТИЦАЈА

1. Показатељи адекватности капитала

Један од основних циљева Базел III стандарда јесте да се повећа отпорност банкарског сектора првенствено кроз повећање квалитета, али и износа регулаторног капитала банака. Из наведеног разлога наведеним стандардима постављају се додатни минимални капитални захтеви у односу на Базел II стандарде, али и строжији критеријуми за укључивање одређених ставки у регулаторни капитал и строжији критеријуми за обрачун ризичне активе.

Наведеним стандардима, поред показатеља адекватности укупног капитала, предвиђена су и два додатна показатеља: показатељ адекватности основног акцијског капитала и показатељ адекватности основног капитала. Имајући у виду да у Одлуци о адекватности капитала банке („Службени гласник РС“, бр. 46/2011, 6/2013 и 51/2014, у даљем тексту: Одлука) нису прописани сви елементи капитала који су предвиђени Базел III стандардима, односно да није прописан додатни основни капитал као посебан елемент капитала, наведеном одлуком нису прописана ни сва три показатеља адекватности капитала.

У складу с Одлуком, прописан минимални показатељ адекватности капитала износи 12%, што је одраз конзервативног приступа који је НБС одабрала приликом имплементације Базел II стандарда у Србији, с тим да основни капитал мора износити најмање 50% (укупног) капитала, што значи да показатељ адекватности основног капитала мора бити најмање 6%, што је захтев који постоји и у Базел III стандардима. Такође, у складу са Базел III стандардима минимални показатељ адекватности основног акцијског капитала мора износити 4,5%.

Поред наведеног, с обзиром на прецизније дефинисане показатеље у односу на Базел II стандарде, више не постоји потреба за одређеним ограничењима у погледу појединих елемената капитала која су прописана Одлуком (у погледу износа укључених субординираних обавеза и хибридних инструмената), док су се поједина ограничења изменила (подобни капитал који, између осталог, служи за утврђивање великих изложености банке и лимита за улагања у лица која нису лица у финансијском сектору, састоји се од основног капитала и допунског капитала који не може бити већи од једне трећине основног капитала, у складу са Базел III стандардима).

Наредна табела приказује вредности показатеља адекватности капитала које би биле остварене у случају пуне примене Базел III стандарда са 31. децембром 2014. године. Наведени показатељи су приказани за банкарски сектор у целини,

за *peer 1*, *peer 2* и *peer 3* групу банака. Такође, у табели је приказан и вишак, односно мањак сваког елемента капитала у односу на прописане минималне показатеље адекватности капитала који би био остварен применом Базел III стандарда:

Табела 2: Вредности показатеља адекватности у складу са Базел III стандардима						
	Основни акцијски капитал		Основни капитал		Регулаторни капитал	
	ПАК (у %)	Вишак (+) или мањак (-) у односу на 4,5% у (000) RSD	ПАК (у %)	Вишак (+) или мањак (-) у односу на 6% у (000) RSD	ПАК (у %)	Вишак (+) или мањак (-) у односу на 8% у (000) RSD
Банкарски сектор	17,69%	227.299.393	18,11%	208.738.295	20,63%	217.727.184
<i>peer 1</i>	19,22%	162.594.783	19,26%	146.447.254	20,78%	141.192.668
<i>peer 2</i>	14,72%	56.034.520	15,95%	54.552.867	20,34%	67.701.621
<i>peer 3</i>	16,83%	8.670.090	17,00%	7.738.174	20,56%	8.832.894

Показатељ адекватности укупног капитала на нивоу банкарског сектора би био **20,63%**, што је за 0,8 процентних поена веће у односу на постојећи показатељ адекватности капитала од 19,86% са стањем на дан 31. децембар 2014. године. **Ризична актива** би увођењем Базел III стандарда **порасла за RSD 27,6 млрд.** (или 1,63%), али би и **регулаторни капитал порастао за RSD 18,7 млрд.** (или 5,56%), што би довело до наведеног повећања показатеља адекватности капитала на нивоу банкарског сектора.

Показатељ адекватности основног капитала би био **18,11%**, што је за 0,6 процентних поена веће у односу на постојећи показатељ адекватности основног капитала од 17,5% са стањем на дан 31. децембар 2014. године. Иако би, као што је наведено, ризична актива порасла за 1,63%, **основни капитал би порастао за RSD 15,40 млрд.** (5,19%), што би последично довело до пораста показатеља адекватности основног капитала у наведеном износу.

Уколико би се Базел III стандарди применили са стањем на дан 31. децембар 2014. године, **показатељ адекватности основног акцијског капитала** банкарског сектора би био **17,69%**.

Највиша вредност **показатеља адекватности укупног капитала** била би забележена код *peer 1* групе банака где би овај показатељ био **20,78%**. Вредност овог показатеља израчуната у складу с Одлуком је код ове групе банака била 19,89% са стањем на дан 31. децембар 2014. године, што значи да би увођењем

Базел III стандарда дошло до пораста овог показатеља за 0,9 процентних поена. Код *peer 1* групе банака била би остварена и највећа вредност **показатеља адекватности основног капитала** који би порастао за 0,7 процентних поена (са 18,6% на **19,26%**). Такође, ова група банака би остварила и највећу вредност **показатеља адекватности основног акцијског капитала** који би био **19,22%**. Код ове групе банка до наведене промене показатеља довео би **пораст ризичне активе за RSD 14 млрд.** али и **пораст регулаторног капитала за RSD 12,6 млрд.**

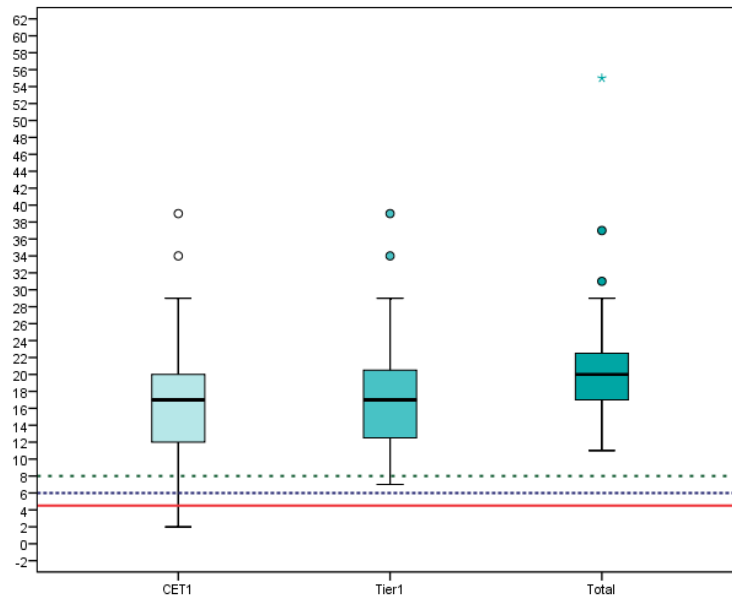
Показатељ адекватности укупног капитала би код *peer 2* групе био **20,34%** што би уједно и представљало повећање за 0,5 процентних поена у односу на 19,84%, колико износи вредност овог показатеља израчуната у складу са Одлуком са стањем на дан 31. децембар 2014. године. **Показатељ адекватности основног капитала** би за ову групу банака био **15,95%** што је за 0,3 процентних поена веће у односу на показатељ адекватности основног капитала ове групе банака израчунат у складу са Одлуком са стањем на дан 31. децембар 2014. године. **Показатељ адекватности основног акцијског капитала** би код ове групе банака био **14,72%**. Код ове групе банака би ефекат увођења Базел III стандарда био **пораст ризичне активе за RSD 9,8 млрд.**, као и **пораст регулаторног капитала за RSD 4,7 млрд.**

Такође, **показатељ адекватности регулаторног капитала** за *peer 3* групу банака би био **20,56%** што је за 0,98 процентних поена веће у односу на постојећи показатељ адекватности капитала за ову групу банака са стањем на дан 31. децембар 2014. године. **Показатељ адекватности основног капитала** би за ову групу банака био **17,00%** што је за 2,41 процентних поена веће у односу на постојећи показатељ адекватности основног капитала за ову групу банака са стањем на дан 31. децембар 2014. године. Такође, **показатељ адекватности основног акцијског капитала** би за ову групу банака био **16,83%**. Имплементацијом Базел III стандарда код ове групе банака би дошло до **пораста ризиком пондерисане активе за RSD 3,8 млрд.** и **пораста регулаторног капитала за RSD 1,4 млрд.**

Вредности наведених показатеља су код сваке од три *peer* групе банака, као и на нивоу банкарског сектора, далеко изнад минимума прописаних Базел III стандардима. Последице, на нивоу банкарског сектора остварио би се **вишак капитала од RSD 217,7 млрд.** у односу на прописани минимални показатељ адекватности капитала од 8%. Око 65% овог вишка односи се на банке које припадају *peer 1* групи, 31% на банке које припадају *peer 2* групи и остатак од 4% на банке које припадају *peer 3* групи.

На наредном графикону су приказане минималне, максималне вредности показатеља основног акцијског капитала, основног капитала и укупног регулаторног капитала банака, њихове средње вредности и први и трећи квартил вредности.

Графикон 1: Показатељи адекватности капитала
(у %)

На графикону се види да је минимална вредност показатеља адекватности основног акцијског капитала око 2%, показатеља адекватности основног капитала око 7% и показатеља адекватности укупног капитала око 10%. Све банке би задовољиле минималне прописане показатеље адекватности основног капитала и укупног капитала, док би **највећи број банака имао показатељ адекватности основног акцијског капитала изнад прописаног минимума**. Средња вредност показатеља адекватности основног акцијског капитала би била око 17%, око 18% за показатељ адекватности основног капитала и око 20% за показатељ адекватности укупног капитала.

На основу до сада изнетог – може се закључити да је **банкарски сектор Србије адекватно капитализован** имајући у виду да би и увођењем Базел III стандарда на дан 31. децембар 2014. године показатељи адекватности капитала на нивоу банкарског сектора били далеко изнад минимума прописаних Базел III стандардима. Такође, анализом на нивоу појединачних банака долази се до закључка да би банке у Србији задовољиле нове минималне показатеље адекватности капитала у складу са Базел III стандардима.

2. Регулаторни капитал

У складу са Базел III стандардима измењена је структура регулаторног капитала који се, као и до сада, састоји од основног и допунског капитала, али се основни капитал састоји од основног акцијског капитала и додатног основног капитала. Базел III стандарди подразумевају много већи број услова које инструменти капитала морају да задовоље да би били укључени у поједине елементе регулаторног капитала, а прецизирана је и намена појединих елемената регулаторног капитала, тако да основни капитал служи за заштиту током редовног пословања банке, док допунски капитал представља заштиту тек у случају стечаја или ликвидације банке.

Наредна табела приказује износ основног акцијског капитала, додатног основног капитала и допунског капитала у складу са постојећим прописима, као и ефекте увођења Базел III стандарда на појединачне елементе регулаторног капитала. Резултати у табели су приказани на нивоу банкарског сектора и по *peer* групама банака.

Табела 3: Елементи регулаторног капитала у складу са Базел III стандардима					
(у 000 RSD)					
	Елемент регулаторног капитала	У складу са ОАК	У складу са Базелом III	Промена	
				Δ	%
Банкарски сектор	Основни акцијски капитал	289,510,574	304,856,653	15,346,080	5.3%
	Додатни основни капитал	7,241,987	7,291,323	49,336	0.7%
	Допунски капитал	40,110,121	43,458,781	3,348,660	8.3%
	Укупан регулаторни капитал	336,862,681	355,606,757	18,744,076	5.6%
Peer 1	Основни акцијски капитал	202,416,744	212,304,299	9,887,555	4.9%
	Додатни основни капитал	436,849	422,309	-14,540	-3.3%
	Допунски капитал	14,103,776	16,838,532	2,734,756	19.4%
	Укупан регулаторни капитал	216,957,369	229,565,141	12,607,772	5.8%

Peer 2	Основни акцијски капитал	77,509,321	80,717,360	3,208,039	4.1%
	Додатни основни капитал	6,682,085	6,745,961	63,876	1.0%
	Допунски капитал	22,691,339	24,118,905	1,427,566	6.3%
	Укупан регулаторни капитал	106,882,745	111,582,227	4,699,482	4.4%
Peer 3	Основни акцијски капитал	9,584,508	11,834,994	2,250,486	23.5%
	Додатни основни капитал	123,053	123,053	-1	0.0%
	Допунски капитал	3,315,006	2,501,344	-813,663	-24.5%
	Укупан регулаторни капитал	13,022,567	14,459,390	1,436,823	11.0%

Укупан регулаторни капитал на нивоу банкарског сектора би се повећао за **RSD 18,7** млрд., односно 5,6%, као последица имплементације Базел III стандарда. Укупан регулаторни капитал у **peer 1** групи банака би се повећао за **5,8%**. У **peer 2** групи банака укупан регулаторни капитал би се повећао за **4,4%**, док би се у **peer 3** групи банака укупан регулаторни капитал повећао за **11%**.

У складу са Базел III стандардима, основни акцијски капитал састоји се од обичних акција банке, емисионе премије по основу тих инструмената, задржане добити банке, остале нереализоване добити, резерви за опште банкарске ризике и осталих резерви. У складу са наведеним стандардима предвиђени су одређени услови које ови инструменти морају да задовоље да би се укључили у основни акцијски капитал, између осталог:

- да је инструменте издала директно банка,
- да су инструменти уплаћени и да њихову куповину није финансирала банка,
- да су класификовани као капитал у складу са рачуноводственим стандардима и да су јасно одвојени и приказани у билансу банке,
- да одредбе које уређују инструменте не наводе изричито или имплицитно да главница инструмента може бити смањена или отплаћена осим у случају прецизно утврђених услова,
- да инструменти испуњавају детаљније дефинисане услове у вези са њиховом расподелом,
- да у поређењу са осталим инструментима које је банка издала, ови инструменти носе први и пропорционално највећи трошак губитка банке,

- да инструменти нису обезбеђени, односно за њих није издата гаранција (од стране банке или са њом повезаних лица) која побољшава њихов ред првенства,
- да у вези са инструментима не постоји уговор (формални или неформални) који побољшава њихов ред првенства у ликвидационом и стечајном поступку.

Основни акцијски капитал на нивоу банкарског сектора би се као последица имплементације Базела III повећао за **RSD 15,3 млрд.** односно за 5,3%. Основни акцијски капитал би се повећао и на нивоу сваке појединачне *peer* групе, док би највеће повећање било остварено у *peer* 3 групи банака што се може видети у Табели 2.

Позитиван ефекат на висину основног акцијског капитала имала би могућност укључивања задржане добити из текуће године у капитал банке и пре доношења одлуке скупштине банке о коначном износу те добити. Поред наведеног, позитиван ефекат на основни акцијски капитал имала би и могућност да се улагања банке у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање која не прелазе 10% основног акцијског капитала банке након примене одговарајућих прилагођавања, уместо као одбитна ставка од капитала банке, могу укључити у обрачун ризиком пондерисане активе са пондером 250%. Такође, новина уведена Базел III стандардима је да се у обрачун регулаторног капитала морају укључити нереализовани добити и губици по основу имовине и обавеза вреднованих по фер вредности. Поред наведеног, Базел III стандарди уводе и нове одбитне ставке од основног акцијског капитала, као што су:

- одложена пореска средства која зависе од будуће профитабилности (банкама је за потребе квантитативне студије утицаја остављена могућност да процене износ ове ставке и то су учиниле 4 банке),
- одбитне ставке од додатног основног капитала које прелазе износ тог капитала,
- узајамна учешћа која вештачки подижу ниво капитала (ову ставку није било потребно попунити за потребе квантитативне студије утицаја али уколико банка има такву ставку било је потребно навести је у засебном обрасцу што су и учиниле 3 банке)

Потребно је напоменути и да ниједна банка није навела да има одређене инструменте капитала који задовољавају услове за укључивање у основни капитал у складу са Одлуком, а који не задовољавају услове за укључивање у основни акцијски капитал у складу са Базел III стандардима, односно укупан износ уплаћених обичних акција банке који је био укључен у основни капитал у складу са Одлуком је укључен и у основни акцијски капитал за потребе квантитативне студије утицаја.

Додатни основни капитал је нови облик капитала који није прописан као засебан елемент у складу са Одлуком. Одлике овог облика капитала су да је у сваком тренутку доступан да апсорбује губитке у току пословања банке и да је субординиран у односу на потраживања депонената, као и обичних и субординираних поверилаца. За разлику од основног акцијског капитала, ови инструменти не морају да испуњавају услов да су класификовани као капитал у складу са рачуноводственим стандардима, тј. ови инструменти могу бити и дужнички, односно мешовити (хибридни) инструменти. Такође, повлачење или откуп ових инструмената није могуће извршити у периоду од пет година након њиховог издавања, а за касније повлачење или откуп неопходна је сагласност супервизора. Основна карактеристика ових инструмената је постојање клаузуле која предвиђа да се главница инструмента по настанку одређеног догађаја („окидача“) привремено или трајно отписује или се конвертује у инструменте основног акцијског капитала. Када се изврши поређење са упоредивим елементима регулаторног капитала у складу са Одлуком, овај елемент капитала би се **повећао за RSD 49,3 млн.**, односно за 0,7% на нивоу банкарског сектора. У складу са резултатима анализе, све преференцијалне некумулативне акције банке које су задовољавале услове за укључивање у основни капитал банке задовољавају и услове за укључивање у додатни основни капитал и једина разлика произлази из износа одбитних ставки. У складу са Базел III стандардима, целокупан износ улагања банке у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање представља одбитну ставку од овог елемента капитала, док се у складу са Одлуком оваква улагања третирају као одбитна ставка од укупног регулаторног капитала (половина износа тих улагања представља одбитну ставку од основног капитала, а половина од допунског капитала). До наведеног повећања додатног основног капитала на нивоу банкарског сектора дошло је с обзиром да је једна банка имала одбитну ставку од додатног основног капитала која је прелазила износ тог капитала и која, у складу са Базел III стандардима, представља одбитну ставку од основног акцијског капитала.

У **peer 1** групи банака додатни основни капитал би се **смањило за 3,3%** што је последица напред објашњеног другачијег третмана улагања банке у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање. У **peer 2** групи дошло би до повећања овог облика капитала, што је такође последица другачијег третмана ових улагања, с тим да је у овој групи банка једна банка имала улагања у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање које је довело до тога да износ одбитних ставки од додатног основног капитала прекорачи износ овог капитала па је самим тим такво прекорачење представљало одбитну ставку од основног акцијског капитала уместо од додатног основног капитала у складу са Базел III стандардима, док је у складу са Одлуком половина

овог износа представљала одбитну ставку од основног капитала³, а половина од допунског капитала. У *peer 3* групи банка износ додатног основног капитала се не би променио као последица увођења Базел III стандарда, имајући у виду да ниједна банка у овој групи није имала улагања у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору која би представљала одбитну ставку од додатног основног капитала.

Када је реч о инструментима **допунског капитала**, њихов износ на нивоу банкарског сектора би се **повећао за RSD 3,3 млрд.**, односно за 8,3% у односу на износ са стањем на дан 31. децембар 2014. године. Измене предвиђене Базел III стандардима које би за последицу имале повећање износа допунског капитала су другачији начин обрачуна амортизације субординираних обавеза и укидање ограничења за укључивање ових елемената у капитал банке. Наведене измене би утицале на повећање допунског капитала код *peer 1* и *peer 2* групе банака. Измене у складу са Базел III стандардима које би утицале на смањење износа допунског капитала састоје се у томе што се део позитивних ревалоризационих резерви више не би укључивао у допунски, већ у основни акцијски капитал, на позицији „остали укупни резултат“, уколико су за то задовољени услови. Наведени ефекат би преовладао код *peer 3* групе банака код које би дошло до пада допунског капитала за 24,5%.

Наредни графикон приказује структуру регулаторног капитала на нивоу банкарског сектора, на ком се види да се **85,7%** регулаторног капитала односи на **основни акцијски капитал**, **2,1%** на **додатни основни капитал** и **12,2%** на **допунски капитал**.

Графикон 2: Структура регулаторног капитала

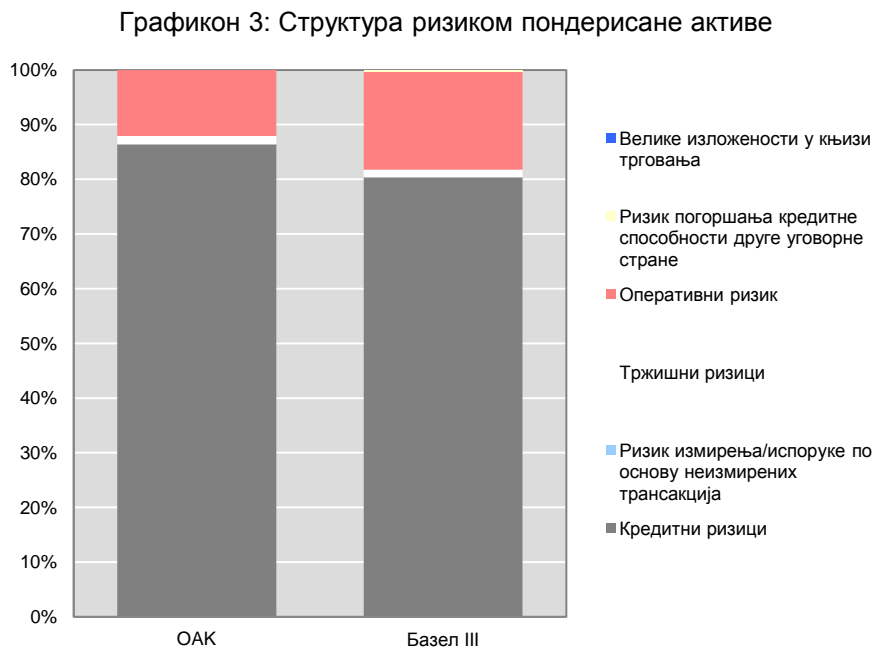

³ За потребе квантитативне студије утицаја је претпостављено да у оквиру основног капитала овакво улагање у инструменте додатног основног капитала представља одбитну ставку од додатног основног капитала.

3. Ризична актива

Увођење Базел III стандарда довело би до повећања износа **укупне ризичне aktive за RSD 27,6 млрд.** Највеће повећање укупне ризичне aktive било би забележено код *peer 1* групе банака где би се износ ове active повећао за **RSD 14 млрд.** У *peer 2* групи банака укупна ризична актива би се повећала за **RSD 9,8 млрд.** Код *peer 3* групе банака увођењем Базел III стандарда било би забележено **повећање укупне ризичне active у износу од RSD 3,8 млрд.**

На наредном графикону је приказана структура ризичне active по врстама ризика.

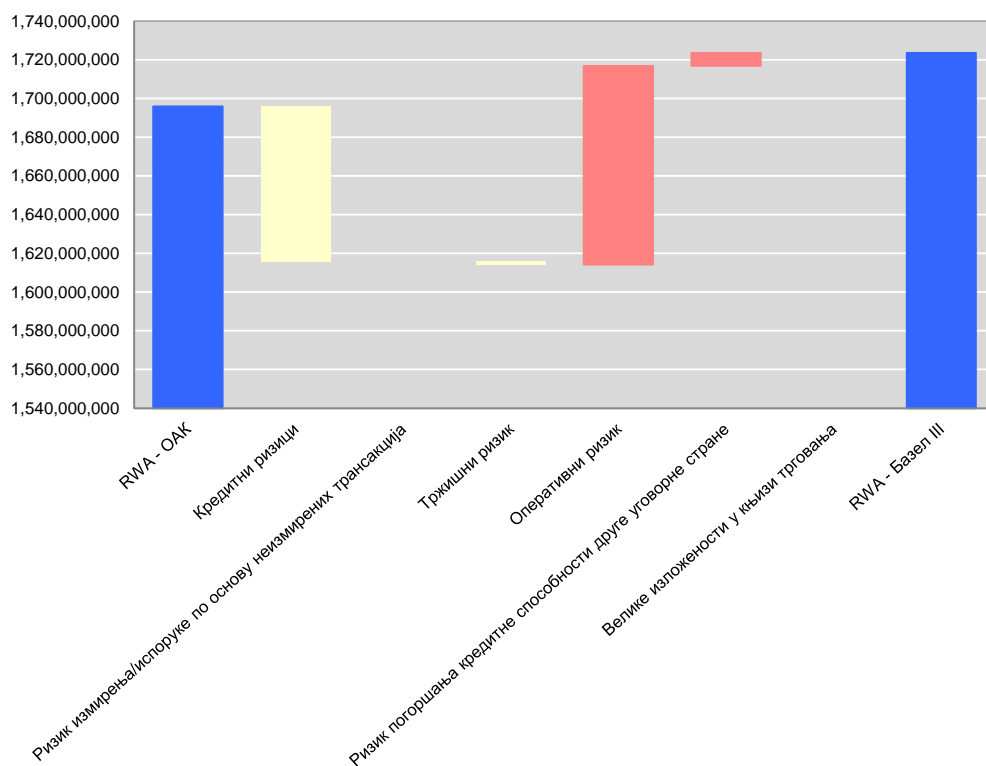

Структура ризичне active се не би у значајној мери променила, **кредитни ризик** има далеко највећи удео од **80,3%**, а уведен је и нови капитални захтев за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране. Ризична актива по основу **ризика погоршања кредитне способности друге уговорне стране** има мали удео од **0,4%** у укупној ризичној активи, при чему је потребно имати у виду да су две банке примениле опцију да уместо обрачуна капиталног захтева за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране примене мултипликативни фактор од 10 на добијени износ ризиком пондерисане active за ризик друге уговорне стране применом методе оригиналне изложености и ризичну активу су приказале у оквиру ризичне active за ризик друге уговорне стране. Ипак, и по искључењу тог ефекта удео ризичне active за ову врсту

ризика не би у значајној мери порастао. Такође, ниједна банка није приказала капитални захтев за велике изложености у књизи трговања.

На наредном графикону је приказан допринос променама ризичне активе, на основу кога се може видети да би највећи допринос промени износа ризичне активе на нивоу банкарског сектора дале измене које се односе на обрачун ризичне активе за оперативни ризик, потом кредитни ризик, ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране и на крају промене које се односе на тржишне ризике.

Графикон 4: Допринос промени ризичне активе

3.1. Ризиком пондерисана актива за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране и ризик измирења испоруке по основу слободних испорука

Увођење Базел III стандарда утицало би на смањење ризиком пондерисане активе за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране и ризик

измирења/испоруке по основу слободних испорука за 80,1 млрд. (5,5%). Код *peer 1* групе банака дошло би до смањења ове активе за 5,8%. У случају *peer 2* групе банака дошло би до смањења ове активе за 5,2%. Додатно, код *peer 3* групе банака дошло би до смањења ризиком пондерисане активе за кредитне ризике за 2,1%.

Табела 4: Ризиком пондерисана актива за кредитни ризик у складу са Базел III стандардима

		У складу са ОАК (у 000 RSD)	У складу са Базелом III (у 000 RSD)	Промена	
				Δ (у 000 RSD)	%
Банкарски сектор	RWA	1,464,946,471	1,384,821,779	-80,124,692	-5.5%
Peer 1	кредитни	952,632,842	897,411,866	-55,220,976	-5.8%
Peer 2	ризици	459,319,813	435,524,818	-23,794,994	-5.2%
Peer 3		52,993,817	51,885,095	-1,108,722	-2.1%

Увођење нових стандарда који се односе на обрачун ризиком пондерисане активе за кредитне ризике не би довело до значајних измена износа ризиком пондерисане активе за кредитни ризик, а у наставку текста ће бити изложене најзначајније измене које би имале позитивне, односно негативне ефекте на укупан износ ове активе.

Могућност додељивања повољнијег пондера ризика за изложености обезбеђене хипотекама на пословним непокретностима би свакако имала највећи позитиван утицај на износ ризиком пондерисане активе за кредитне ризике. Такође, када је реч о изложеностима обезбеђеним хипотекама на стамбеним непокретностима потребно је напоменути да је услов из Одлуке да вредност изложености или дела изложености не прелази 75% тржишне вредности стамбене непокретности која је предмет хипотеке Базел III стандардима повећан на 80% тржишне вредности стамбене непокретности која је предмет хипотеке.

Ипак потребно је напоменути да је у анализи није примењена опција, која је Уредбом прописана, да надлежна тела могу одредити више пондере за изложености обезбеђене хипотекама на стамбеним непокретностима и хипотекама на пословним непокретностима уколико оцене да је то потребно на основу прикупљених података о губицима по основу изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима, процене будућег развоја тржишта некретнина, а узимајући у обзир потребу за очувањем финансијске стабилности, чиме су приказани позитивни ефекти на износ ризиком пондерисане активе већи. Позитиван утицај на износ ризиком пондерисане активе произвела би и

могућност додељивања пондера ризика од 20% за изложености према банкама за које не постоји расположиви кредитни рејтинг изабране агенције за рејтинг са првобитним роком доспећа краћим од 3 месеца.

Лимит за укључивање у класу изложености према физичким лицима је повећан, али су банке у оквиру тог лимита морале посматрати и изложености матичне компаније и зависних друштава банке, укључујући и изложености у статусу неизмирења обавеза, при чему се нису укључивале само изложености у целости обезбеђене хипотекама на стамбеним непокретностима које задовољавају услове за добијање пондера од 35%. Такође, иако је лимит повећан, банке су биле дужне да и даље воде рачуна о томе да задовоље услов у погледу диверсификованости портфолија ове класе изложености.

Негативан ефекат на износ ризиком пондерисане активе за кредитни ризик произилази из проширене дефиниције класе изложености које се налазе у статусу неизмирења обавеза. Наиме, у складу са новим стандардима, све изложености према дужнику код кога је наступио статус неизмирења обавеза се сврставају у класу изложености које се налазе у статусу неизмирења обавеза (само се у случају изложености према физичким лицима наступање статуса неизмирења обавеза може посматрати на нивоу појединачне изложености, а не на нивоу укупних обавеза дужника). Поред наведеног, приликом утврђивања да ли је потраживање банке према дужнику потребно сврстати у ову класу не посматрају се само обавезе дужника према банци, већ и обавезе дужника према њеном матичном друштву или било ком од њених подређених друштава по којима је дужник у доцњи дужој од 90 дана у материјално значајном износу.

Нови стандарди подразумевају одређене измене и када је реч о техникама ублажавања кредитног ризика, како измене које би довеле до смањења ризиком пондерисане активе, тако и оне које би утицале на њено повећање. Са једне стране, измене у вези с признавањем билансног нетирања довеле би до повећања ризиком пондерисане активе, с обзиром да према новим стандардима, потраживања и обавезе по основу кредита и депозита који су предмет овог нетирања имају третман средства обезбеђења у облику готовине под условом да су изражени у истој валути. Са друге стране, услов за признавање полисе животног осигурања као подобног средства обезбеђења који није било неопходно испунити за потребе квантитативне студије утицаја, а могао би довести до смањења ризиком пондерисане активе подразумева да полиса осигурања има најмање исту рочност као и односна изложеност, уколико уговор о осигурању истиче пре уговора о кредиту, ако је банка обезбедила да износ који проистиче из уговора о осигурању служи као обезбеђење потраживања банке док не истекне уговор о кредиту. Такође, поред пружалаца кредитне заштите који се сматрају подобним у складу са Одлуком, за потребе квантитативне студије утицаја подобним су се сматрали и централни тржишни учесник, као и финансијске институције, под одређеним условима.

Крајњи ефекат наведених измена би на нивоу банкарског сектора био позитиван, односно дошло би до пада ризиком пондерисане активе за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране и ризик измирења испоруке по основу слободних испорука. Такође, и по појединачним *peer* групама банака ефекти наведених измена су позитивни.

3.2. Изложености обезбеђене хипотекама на непокретностима

У односу на Одлуку, Уредбом се уводе нова правила за управљање кредитним ризиком, између осталог и у делу изложености обезбеђених хипотекама на стамбеним и пословним непокретностима. Као и у Одлуци, прописани су услови који морају бити испуњени како би банка изложеностима обезбеђеним хипотекама на стамбеним непокретностима доделила повољнији пондер од 35%. За разлику од Одлуке, у Уредби су прописани и услови за додељивање повољнијег пондера ризика од 50% за изложености обезбеђене хипотекама на пословним непокретностима. Поред наведеног, Уредбом је прописано и да надлежна тела у земљама чланицама Европске уније могу одредити више пондере од наведених за изложености обезбеђене хипотекама на стамбеним непокретностима и хипотекама на пословним непокретностима, заснивајући такву своју одлуку на прикупљеним подацима о губицима по основу изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима, проценама будућег развоја тржишта некретнина, а узимајући у обзир потребу за очувањем финансијске стабилности.

У оквиру квантитативне студије утицаја од банака је било затражено да доставе податке о исправкама вредности и бруто књиговодственој вредности потраживања обезбеђених хипотекама на непокретностима – и то одвојено за она која задовољавају услове за добијање повољнијег пондера у класи изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима и одвојено за стамбене и пословне непокретности⁴. Удео исправке вредности у бруто књиговодственој вредности по групама изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима на нивоу банкарског сектора и по појединачним *peer* групама банака, приказан је у наредној табели:

⁴ Ниједна банка у оквиру квантитативне студије утицаја није навела да има изложености које су обезбеђене хипотекама на стамбеним или пословним непокретностима у иностранству.

Табела 5: Удео исправке вредности у бруто књиговодственој вредности изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима

(у %)

Стопа исправке вредности	Група банака	Стамбене	Пословне
<i>за изложености код којих је бруто вредност изложености < 80% тржишне вредности стамбене непокретности, односно < 50% тржишне вредности пословне непокретности</i>	Банкарски сектор	3.64%	7.98%
	Peer 1	3.91%	8.70%
	Peer 2	3.28%	5.15%
	Peer 3	1.86%	6.72%
<i>за изложености које задовољавају услове за повољнији третман у класи изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима, а бруто вредност укупне изложености < 80% тржишне вредности стамбене непокретности, односно < 50% тржишне вредности пословне непокретности</i>	Банкарски сектор	0.48%	5.24%
	Peer 1	0.40%	6.34%
	Peer 2	0.65%	0.91%
	Peer 3	0.22%	0.72%
<i>укупно за изложености или делове изложености обезбеђене хипотекама на непокретностима</i>	Банкарски сектор	7.00%	13.86%
	Peer 1	7.19%	15.09%
	Peer 2	6.73%	11.66%
	Peer 3	9.28%	11.08%
<i>за изложености или део изложености које задовољавају услове за повољнији третман у класи изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима</i>	Банкарски сектор	2.18%	8.44%
	Peer 1	3.08%	12.18%
	Peer 2	1.62%	0.95%
	Peer 3	0.42%	1.76%

У табели се може видети да удео исправке вредности код изложености обезбеђених стамбеним непокретностима чија је бруто изложеност мања од 80% тржишне вредности стамбене непокретности износи 3,6% на нивоу банкарског сектора, док је тај проценат доста виши за изложености обезбеђене хипотекама на пословним непокретностима чија је бруто изложеност мања од 50% тржишне вредности пословних непокретности и износи 8%.

Када се узму у обзир изложености код којих је бруто изложеност мања од 80% тржишне вредности стамбене непокретности, односно мања од 50% тржишне вредности пословне непокретности, а које задовољавају услове за добијање повољнијих пондера у класи изложености обезбеђених хипотекама на

непокретностима, наведени удели исправки вредности су доста нижи и износе 0,5% за стамбене непокретности, односно 5,2% за пословне непокретности.

Када се у разматрање узму све изложености или делови изложености који су обезбеђени хипотекама на непокретностима (а не само изложености код којих је задовољен LTV показатељ од 80% за стамбене непокретности, односно 50% за пословне непокретности), удели исправки вредности у бруто књиговодственој вредности су већи и износе 7% за стамбене непокретности и 13,9% за пословне непокретности.

Коначно, за изложености или делове изложености који су обезбеђени хипотекама на непокретностима и задовољавају услове за добијање повољнијег пондера у класи изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима, удео исправке вредности у бруто књиговодственој вредности потраживања износи 2,2% за изложености обезбеђене хипотекама на стамбеним непокретностима и 8,4% за изложености обезбеђене хипотекама на пословним непокретностима.

Такође, на основу података које су банке доставиле може се видети и да износ изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима износи око RSD 819,5 млрд.⁵, односно да се од тога RSD 335,7 млрд.⁶ односи на изложености обезбеђене хипотекама на непокретностима које задовољавају услове за добијање повољнијег пондера ризика у класи изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима.

3.3. Тржишни и оперативни ризик

Домаћи регулаторни захтеви у погледу обрачуна капиталних захтева за тржишне и оперативни ризик су у великој мери усклађени са новим стандардима прописаним Уредбом.

Наредна табела приказује промене износа ризичне aktive за тржишне ризике и за оперативни ризик до којих би дошло уколико би се Базел III стандарди имплементирали са стањем на дан 31. децембар 2014. године.

⁵ 308,4 млрд. РСД се односи на изложености обезбеђене хипотекама на стамбеним непокретностима, а 511,2 млрд. РСД за изложености обезбеђене хипотекама на пословним непокретностима.

⁶ 145 млрд. РСД се односи на изложености обезбеђене хипотекама на стамбеним непокретностима, а 190,8 млрд. РСД за изложености обезбеђене хипотекама на пословним непокретностима.

Табела 6: Ризична актива за тржишни и оперативни ризик у складу са Базел III стандардима

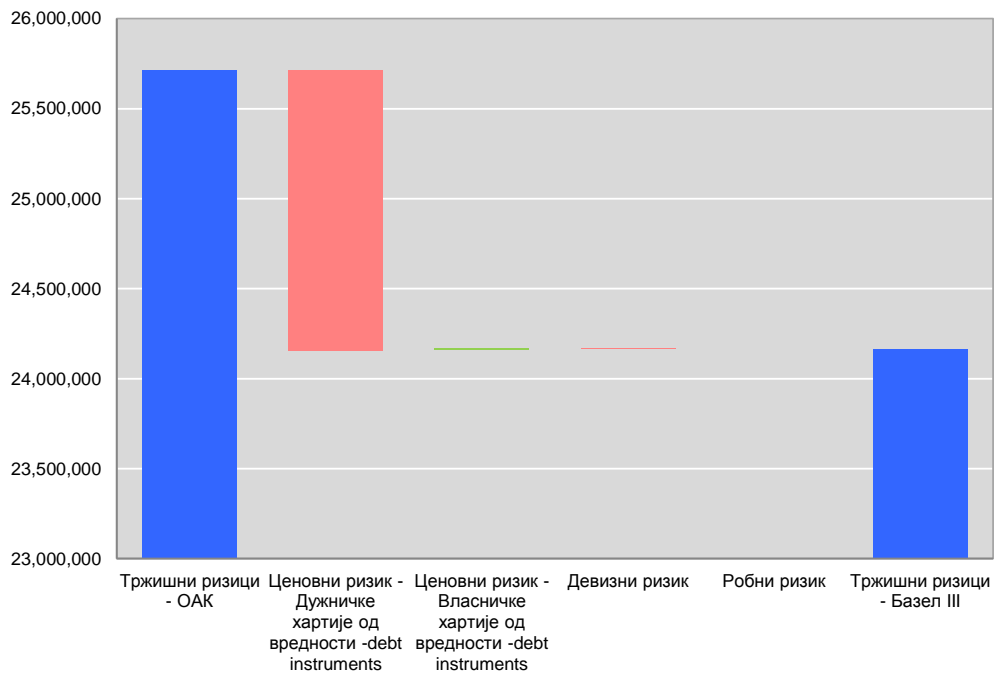
Врста ризика	Група банака	Ризична актива (у 000 RSD)		Промена	
		ОАК	Базел III	Апсолутна (у 000 RSD)	%
Тржишни ризици	банкарски сектор	25,713,196	24,162,679	-1,550,518	-6.03%
	peer 1	11,074,437	10,274,065	-800,372	-7.23%
	peer 2	10,932,025	10,172,626	-759,400	-6.95%
	peer 3	3,706,734	3,715,988	9,254	0.25%
	<i>Ценовни ризик -дужничке хартије од вредности</i>	8,097,967	6,542,979	-1,554,988	-19.20%
	<i>Ценовни ризик -Власничке хартије од вредности</i>	29,196	38,943	9,747	33.38%
	<i>Девизни ризик</i>	17,586,033	17,580,757	-5,276	-0.03%
	<i>Робни ризик</i>	0	0	-	0.00%
Оперативни ризик	банкарски сектор	205,208,600	307,812,904	102,604,304	50.00%
	peer 1	126,976,225	190,464,344	63,488,119	50.00%
	peer 2	68,412,300	102,618,451	34,206,151	50.00%
	peer 3	9,820,075	14,730,109	4,910,034	50.00%

Највеће измене у делу обрачуна капиталних захтева за тржишне ризике односе се на измене у делу обрачуна капиталних захтева применом интерних модела. С обзиром да ниједна банка у Србији није још увек поднела захтев за давање сагласности НБС за примену интерних модела, измене износа ризичне aktive по основу тржишних ризика до којих би дошло увођењем Базела III нису значајне. На нивоу банкарског сектора ефекат увођења Базел III стандарда био би **пад ризичне aktive за тржишне ризике за 6%**. Највећи пад ризичне aktive по основу тржишних ризика био би забележен код *peer 1* групе банака од **7,2%**, потом код *peer 2* групе банака од **7%**, док би код *peer 3* групе банака био забележен **раст** овог облика ризичне aktive од **0,25%**.

Највећи допринос променама ризичне aktive по основу тржишних ризика потиче од смањења ризичне aktive по основу ценовног ризика за дужничке

хартије од вредности. Увођењем Базел III стандарда такође би дошло до веома благог пада ризичне aktive по основу девизног ризика и, са друге стране, до благог раста ризичне aktive по основу ценовног ризика за власничке хартије од вредности. Ниједна банка није до сада издвајала капитални захтев за робни ризик па је износ ризичне active по основу ове врсте ризика нула. Све претходно наведено може се видети на наредном графикону који приказује доприносе промени ризичне active по основу тржишних ризика.

Графикон 5: Допринос промени ризичне active по основу тржишних ризика

Ризична актива за ценовни ризик по основу дужничких хартија од вредности смањила би се за 19,2% као последица имплементације Базел III стандарда. Позитиван ефекат на износ ризичне активе за ову врсту ризика имао би нижи пондер (0 уместо 0,1) који се примењује на нето позиције у дужничким хартијама од вредности распоређеним у зони 1 у складу са методом трајања.

Ризична актива за ценовни ризик по основу власничких хартија од вредности повећала би се за 33,38%, као последица другачијег начина обрачуна капиталног захтева за специфични ценовни ризик који се у складу са новим стандардима добија множењем укупне бруто позиције банке у тим хартијама са 8%, уместо са 4%.

Ризична актива за девизни ризик смањила би се за 0,03% као последица могућности издвајања мањег капиталног захтева по основу позиција у високо-корелисаним валутама, односно могућности да се капитални захтев за усклађене нето отворене девизне позиције у две високо корелисане валуте добија као износ усклађене нето отворене девизне позиције помножене са 4%, уместо 8%.

Са друге стране једина измена у начину обрачуна **ризичне активе по основу оперативног ризика** која је утицала на промену њеног износа јесте да се она добија множењем капиталног захтева са 12,5, а не 8,33, што је последица примене показатеља адекватности капитала од 8%, уместо 12%, за потребе квантитативне студије утицаја. Последично, износ ризичне активе би се на нивоу банкарског сектора, као и код све три рег групе банака **повећао за 50%**.

3.4. Ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране

Базел III стандардима уведен је нови капитални захтев за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране који се израчунава за све ОТС деривате, осим кредитних деривата који су искоришћени као техника кредитне заштите у циљу смањења кредитним ризиком пондерисане активе, као и за репо и reverse репо трансакције, трансакције давања или узимања у зајам хартија од вредности или робе и трансакције кредитирања трговине хартијама од вредности.

Циљ увођења оваквог капиталног захтева јесте да се издвоји капитал за покриће губитака који могу настати приликом прилагођавања групе трансакција с другом уговорном страном на износ једнак тржишним вредностима, а као последица погоршања кредитне способности друге уговорне стране. Базел II стандарди бавили су се само ризиком наступања статуса неизмирења обавеза друге уговорне стране и издвајањем капиталних захтева по том основу, а не и ризиком погоршања кредитне способности друге уговорне стране који је представљао много већи извор губитака током финансијске кризе.

Потребно је напоменути да су за потребе квантитативне студије утицаја одређене трансакције, у зависности од врсте друге уговорне стране, могле бити искључене из обрачуна капиталног захтева за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране, укључујући и трансакције са НБС.

Износ **ризичне aktive за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране** на нивоу банкарског сектора би био **RSD 8,7 млрд⁷**, од чега се **RSD 6,5 млрд.** односи на **peer 1** групу банака, **RSD 2,2 млрд.** на **peer 2** групу банака, док ниједна банка у **peer 3** групи банака није имала капитални захтев за ову врсту ризика. Поред примене стандардизованог приступа за потребе квантитативне студије утицаја уколико банка користи метод оригиналне изложености за рачунање изложености ризику друге уговорне стране по основу ОТС деривата могла је применити мултипликативни фактор 10 на добијени износ ризичне aktive за те трансакције уместо да одвојено обрачунава капитални захтев за ову врсту ризика, што су три банке и учиниле.

Од наведеног износа ризичне aktive за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране, **RSD 795,8 млн. добијено је применом стандардизованог приступа**, а **RSD 7,9 млрд, применом метода оригиналне изложености**, што се може видети на наредном графикону.

Графикон 6: Ризична актива по основу ризика погоршања кредитне способности друге уговорне стране

⁷ Две банке које су примениле метод оригиналне изложености за обрачун капиталног захтева за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране су износ ризичне aktive за основу овог ризика приказале у оквиру ризиком пондерисане aktive за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране и ризик измирења/испоруке по основу слободних испорука.

Износ ризичне aktive од 8,7 млрд. укључује и ризичну активу за ову врсту ризика за наведене две банке, док је код приказа ефеката на показатељ адекватности капитала износ ризичне aktive за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране за ове две банке приказан у оквиру ризиком пондерисане active за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране и ризик измирења/испоруке по основу слободних испорука.

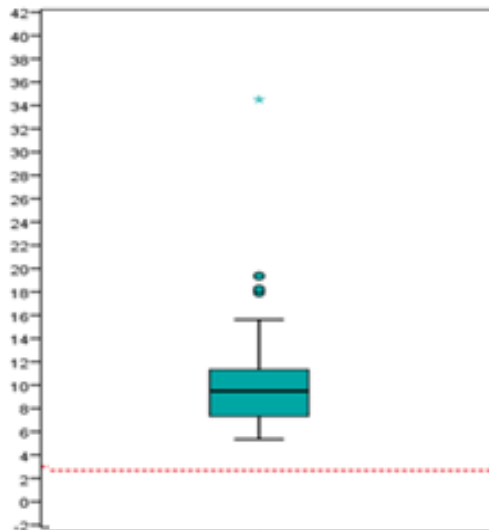
4. Левериц рацио

Левериц рацио је показатељ који није заснован на степену ризичности активе и уведен је Базел III стандардима са циљем спречавања прекомерне задужености банака и као додатна заштита од ризика који може настати услед примене интерних модела за израчунавање изложености ризицима.

Вредност левериц рација на нивоу банкарског сектора би била 10%. Код *peer 1* групе банака вредност овог показатеља би била **11%**, иста вредност овог рација била би забележена и код *peer 3* групе банака, док би код *peer 2* групе банака левериц рацио био **9%**.

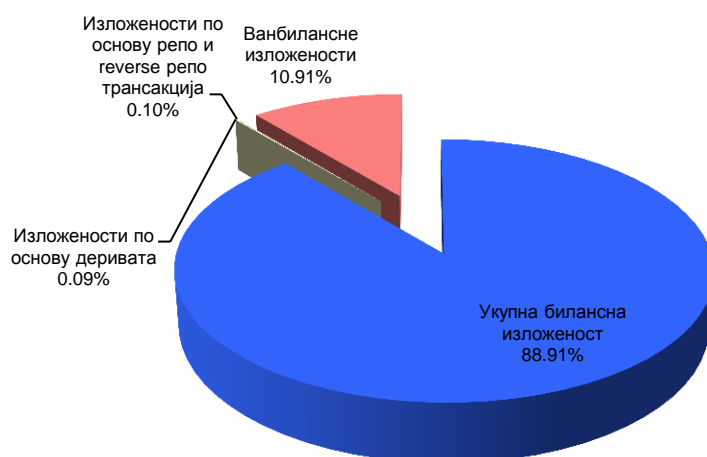
Вредност левериц рација би код свих банака била изнад предложеног минимума од 3% чија се адекватност тренутно разматра од стране Базелског комитета и Европске комисије. Наведено се може видети на наредном графикону где се такође види да је средња вредност овог показатеља око 10%.

Графикон 7: Вредности левериц рација (у %)

Наредни графикон приказује структуру износа укупне изложености која представља именилац левериц рација, на основу кога се види да највеће учешће имају билансне изложености од 89% и ванбилансне изложености од 11%, док изложености по основу деривата и репо и reverse репо трансакција имају занемарљиво мало учешће.

Графикон 8: Структура укупне изложености (имениоца) у левериц рацију

У наредној табели су приказане вредности левериц рација уколико би се претпоставило да су банке већ искористиле део основног капитала за покриће капиталног захтева од 6% ризиком пондерисане активе, односно од 8,5% када се у обзир узме и резерва (*buffer*) за ограничавање расподеле добити од 2,5%, као и вишак основног капитала који би био остварен преко минималног левериц рација од 3%.

Табела 7: Вредности левериц рација након покрића капиталних захтева

Показатељ адекватности основног капитала 6%		Показатељ адекватности основног капитала 8,5%	
Левериц рацио	Вишак (+)/недостатак (-) капитала	Левериц рацио	Вишак (+)/недостатак (-) капитала
(у %)	(у 000 RSD)	(у %)	(у 000 RSD)
7%	115,993,076	5%	72,905,709

Из табеле се може видети да би левериц рацио био 7% уколико су банке већ искористиле део основног капитала за покриће 6% ризичне активе, односно био би 5% уколико су банке искористиле део основног капитала за покриће 8,5% ризичне активе.

Потребно је напоменути и да је однос ризиком пондерисане активе и износа изложености из левериц рација 56%. Уколико је наведени однос испод 35,3% левериц рацио би представљао обавезујуће ограничење уместо показатеља

адекватности основног капитала од 8,5%, уколико се у обзир узме и резерва за ограничавање расподеле добити од 2,5%, односно уколико је наведени однос испод 50% левериџ рацио би представљао обавезујуће ограничење уместо показатеља адекватности основног капитала од 6%. У банкарском сектору Србије обавезујући показатељ је показатељ адекватности основног капитала.

III. ЗАКЉУЧАК

На основу резултата квантитативне студије утицаја може се закључити да банке у Србији не би имале проблема да задовоље нове минималне капиталне захтеве постављене Базел III стандардима, имајући у виду да би на нивоу банкарског сектора, али и по појединачним банкама, показатељи адекватности капитала били далеко изнад прописаних минимума.

С обзиром да је банкарски сектор Србије високо капитализован, односно да је показатељ адекватности капитала на нивоу банкарског сектора далеко изнад минимума прописаног Одлуком од 12% и минимума прописаног Базелским стандардима од 8%, да се готово 90% регулаторног капитала банака у Србији односи на основни капитал и да највећи део основног капитала чини управо најквалитетнији акцијски капитал, добијени резултати су се могли очекивати.

До оваквих резултата довеле су и одређене конзервативне одлуке које је НБС донела приликом имплементације Базел II стандарда, попут одређивања минималног показатеља адекватности капитала на нивоу од 12%, увођења потребне резерве као одбитне ставке од капитала и приликом обрачуна ризиком пондерисане активе, али и одлука да се не дозволи примена повољнијег пондера за потраживања обезбеђена хипотекама на пословним непокретностима.

Поред наведеног, потребно је имати у виду да је фокус измена уведених Базел III стандардима у делу ризичне активе био на ризику друге уговорне стране (попут увођења новог капиталног захтева за ризик погоршања кредитне способности друге уговорне стране, посебног капиталног захтева за тзв. Wrong Way Risk, додатних захтева за трансакције са централним тржишним учесником итд.), с обзиром да је ова врста ризика довела до највећих губитака током светске финансијске кризе, као и у делу који се односи на примену напредних модела за израчунавање капиталних захтева за тржишне ризике (попут увођења нове „stressed VAR“ мере ризика у обрачун капиталних захтева за тржишне ризике). Имајући у виду да још увек ниједна банка у Србији није поднела захтев за давање сагласности НБС за примену напредног модела за потребе обрачуна капиталног захтева за тржишне ризике, али и да износ ризичне активе за ризик друге уговорне стране има мали удео у укупној ризичној активи, наведене измене не би имале материјално значајан утицај на ризичан профил банака у Србији.

Списак табела и графикана

Табеле:

Табела 1: Ефекти увођња Базел III стандарда на ПАК	4
Табела 2: Вредности показатеља адекватности у складу са Базел III стандардима	7
Табела 3: Елементи регулаторног капитала у складу са Базел III стандардима	10
Табела 4: Ризиком пондерисана актива за кредитни ризик у складу са Базел III стандардима	17
Табела 5: Удео исправке вредности у бруто књиговодственој вредности изложености обезбеђених хипотекама на непокретностима	20
Табела 6: Ризична актива за тржишни и оперативни ризик у складу са Базел III стандардима	22
Табела 7: Вредности леверици рација након покрића капиталних захтева	27

Графикони:

Графикон 1: Показатељи адекватности капитала	9
Графикон 2: Структура регулаторног капитала	14
Графикон 3: Структура ризиком пондерисане активе	15
Графикон 4: Допринос промени ризичне активе	Error! Bookmark not defined.
Графикон 5: Допринос промени ризичне активе по основу тржишних ризика	23
Графикон 6: Ризична актива по основу ризика погоршања кредитне способности друге уговорне стране	25
Графикон 7: Вредности леверици рација	26
Графикон 8: Структура укупне изложености (имениоца) у леверици рацију	26